

УДК 007 : 304 : 070

«ЖІНОЧЕ ПИТАННЯ» У КОНТЕКСТІ РЕЛІГІЙНИХ МЕДІА УКРАЇНИ

БОЙКО Алла,

д-р філол. наук, проф.,

Інститут журналістики КНУ імені Тараса Шевченка, вул. Мельникова, 36/1, м. Київ, 04119, Україна,
e-mail: boyko_alla@ukr.net

Висвітлюється ідейно-тематична палітра релігійних медіа України для жіночої аудиторії. Розглядаються теми, ідеї, концептуальні особливості публікацій. Подається ретроспективний аналіз «жіночого питання» у православних газетах і журналах ХІХ – початку ХХ ст. Акцентується увага на питаннях взаємовідносин у шлюбі, вихованні дітей, а також на низці проблем, що постали в ХХІ ст. перед усім світом та українським суспільством.

Ключові слова: жіноча аудиторія, проблеми жінок в Україні, засоби масової інформації, релігійні медіа, шлюб, виховання дітей.

Вступ. Уплив засобів масової інформації (і ширше – всієї масової культури) на формування особистості є популярною темою для вивчення фахівцями з психології, педагогіки, масової комунікації та інших наук.

Той факт, що працівники медіа наполегливо пропонують певні моделі поведінки, а некритично налаштовані маси їх приймають, відзначений у багатьох працях дослідників ЗМІ [див., напр., 1–3]. Найуразливішими в цьому аспекті є жінки від 14 до 28 років, про що теж неодноразово зазначалось у наукових працях [4; 5]. Тема медіа для жіночої аудиторії досить популярна в українському журналістикознавстві [6; 7; 8]. Актуальна вона і для зарубіжних дослідників [9; 10]. Власний аналіз медіа для жінок та дослідження, зроблені у деяких працях, присвячених цим ЗМІ, дозволили дійти висновку, що цей сегмент ЗМІ, а також інша масова продукція для жінок обмежують коло інтересів аудиторії. У пресі цього сегмента переважно висвітлюються лише проблеми, які можна окреслити таким чином: «кохання», «любовний трикутник», «мода», «діти», «кар'єра», «здоровий спосіб життя», «шопінг», «подорожі» та деякі інші. Медіа цього сегмента формують і поширюють образи та поведінкові моделі, що сприймаються, і часто некритично копіюються представницями цієї статі.

Між тим, «жіноче питання» виявляється настільки серйозною і важливою проблемою для українського суспільства, що його обговоренню присвячуються різні публічні заходи на кшталт наукових конференцій, «круглих столів», медіа-дискусій, тренінгів та ін. [див., напр., 11]. Утім, дослідники ЗМІ, філософи, психологи та культурологи для аналізу так званої жіночої проблематики майже ніколи не звертались до медіа релігійних організацій, де ці проблеми часто порушуються і висвітлюються з різних аспектів.

Методи дослідження. Під час проведення дослідження за основу взято описові методи досліджень. Як фундаментальний використано структурно-функціональний метод.

Результати й обговорення. Для релігійних ЗМІ ця тема не нова, її торкалися ще у ХІХ – на початку ХХ ст. Уважаємо, що варто провести ретроспективний аналіз висвітлення «жіночої теми» в релігійних газетах і журналах. Для прикладу візьмемо часописи, що виходили під егідою православної церкви, оскільки саме православ'я було домінуючою релігією в Україні зазначених часів, а також тому, що саме в періоді цього сегмента багато уваги приділялось проблемам жінок. Вагомим фактором вважаємо також і той, що концепція висвітлення «жіночого питання» у цій пресі була типовою для релігійних видань різних конфесій.

Вказана проблема у ЗМІ віддзеркалювалася комплексно, а саме: жінка та діти, жінка та сім'я, позашлюбні діти, жінка й освіта, права жінки, жіночі образи в художній літературі й мистецтві, жінка та політика та ін.

Усебічний розгляд цього питання як найактуальнішого для кінця XIX та початку XX ст. на сторінках православної преси супроводжувався багатим фактографічним матеріалом, що свідчить про детальне вивчення проблеми й глибоке розуміння психологічного стану жінки. У журналі «Вера и разум» було опубліковане дослідження «Жінка та її роль у складному процесі формування національностей» про зв'язок соціальної ролі жінки з ментальністю нації та релігійними віруваннями (1906. – № 2 – С. 7). Роль жінки трактувалась у контексті збереження нації, традиційних етичних норм, системи виховання і національної ідентичності. На широкому історичному тлі – від біблійних часів і до XIX ст. – розглядалася роль жінки у становленні моралі суспільства, розвитку сімейних стосунків, етикетних та обрядових норм. А також багато уваги приділялося феміністському руху, дуже популярному на той час у Європі.

На шпальтах церковних часописів до участі жінки в суспільному житті ставилися неоднозначно. Так, автори «Листка» констатували: «Женщини щораз більше забираються до всяких заводів, а число їх працюючих змагає ся с каждым днем» (Листок. – 1900. – 16 падолиста; *Збережено орфографію джерела.* – А. Б.). Разом із тим автори цих часописів виступали проти тяжкої праці жінки на заводах та у хліборобських родин (Листок. – 1901. – 1 лют.). Цю саму тему розвивав М. Федоровський у доробку «До сучасних розумінь проблеми взаємовідносин чоловіка і жінки». Питання жіночої освіти він пропонував вирішувати згідно з природою та соціальною роллю жінки: «Спостерігати жінку у військовому чині чи депутаткою зборів, чи суддею не настільки бажано, як бути їй матір'ю сімейства, чи вчителькою, чи сестрою милосердя» (Вера и разум. – 1905. – № 12. – С. 49). Тож можна констатувати, що автори церковної преси першими на теренах України виступили проти важкої праці жінки, а також проти занять справами, що традиційно вважаються непринадними для жінок.

Призначенням жінки, на думку релігійних діячів, є материнство. Красномовним підтвердженням цієї тези може бути низка статей, одна з яких має виразну назву «Про високе призначення матері» (Почаевский листок. – 1913. – № 44). У статті жінкам нагадується, що у повсякденному житті, вихованні дітей, ставленні до людей вони мусять орієнтуватися на Божу Матір – втілення морального ідеалу християнства. Ці самі ідеї акцентуються в публікації анонімого автора під назвою «Жінка-селянка в оздоровленні села» (Подолія. – 1911. – № 132).

Однією з найцікавіших статей, присвячених цій тематиці, була публікація священика П. Фоміна «Християнська релігія, мати і діти». Автор уважав материнство однією з найважливіших соціальних проблем, що гостро постала перед суспільством. Публікуючи статистичні дані про зменшення кількості шлюбів і спад народжуваності, він робив висновок про те, що у суспільстві відбувається процес відмови жінки від материнства, що свідчить про її прагнення до егоїстичних задоволень: «Геть майбутнє життя заради насолоди!». Спотворення жіночої природи, писав П. Фомін, є наслідком ненормальних законів суспільства, нерозуміння мети шлюбу, розрахунків у шлюбних стосунках тощо. Характерні висновки, зроблені автором, такі: «Питання про сучасний стан матері у вихованні дітей вказує ... на його органічний зв'язок з тим, наскільки нація і середовище просякнуті релігійним духом» (Вера и разум. – 1905. – № 1. – С. 454). І далі автор, завершуючи свої роздуми на цю тему, зазначав, що лише християнство створило культ матері і лише ця релігія вказує жінці шлях до емансипації.

Проблеми шлюбних стосунків у їх християнському розумінні висвітлювались у багатьох статтях, опублікованих на шпальтах церковних часописів. Проте найціка-

вішими вважаємо праці П. Кудрявцева «Сутність церковного шлюбу» (Руководство для сельских пастырей. – 1903. – № 18), у якій автор полемізував із концепціями В. Розанова щодо цього питання, А. Журавського «Таємниця кохання і таємниця шлюбу» (Христианская мысль. – 1917. – № 1), присвячену висвітленню концепцій шлюбу В. Соловйова, Л. Толстого, З. Фрейда та їх критиці.

На сторінках українських православних церковних видань, що виходили на теренах сучасної України, позитивно поставилися до прийняття державного указу щодо позашлюбних дітей. Згідно з ним таким дітям надавалися рівні з іншими права. Цю проблему автори церковних видань розглядали з гуманістичних позицій, відстоюючи ідею про те, що якщо Бог дав життя, то воно не може бути поза людськими законами. У згаданому питанні православні публіцисти близькі до позицій феміністичного руху, до якого, як свідчать публікації у церковних часописах, ставилися неоднозначно.

Рух суфражисток у багатьох публікаціях православної преси висвітлювався з позицій християнської моралі й історично сформованих поглядів на місце жінки в суспільстві. У ньому визначалися позитивні та негативні аспекти боротьби жінок за свої права, прогнозувався розвиток цього явища, який, до речі, майже повністю виправдався.

Духівництво негативно ставилося до участі жінок у політичній боротьбі, вважаючи що тим самим «душа жінки... позбавляється своїх вищих цінностей...» (Подолія. – 1914. – № 4. – С. 122). Захоплення ідеями визвольного руху, зокрема марксистськими, трактувалось як чергова мода. Абсолютизуючи роль художньої літератури у процесі виховання молоді, автор цитованої статті відзначав: «Більшість читаючих дівчат... захоплюються «ключами щастя», «арцибашевщиною» та іншими еротично-цинічними творами... А читати романи Достоевського, Лескова, Писемського дівиці нудно» (Подолія. – 1914. – № 4. – С. 12).

Така позиція церкви у цих питаннях була об'єктом для дискусій у світській пресі того часу. Вважалось, що такі погляди дискримінують жінку, закріпачують її як індивідуальність та особистість. У православних виданнях ніколи не розглядали подібні проблеми поза літературним контекстом, тим самим не лише критикуючи ті чи інші художні твори, а й даючи своїй аудиторії певні настанови щодо їх сприйняття.

Отже, обговорюючи моральні аспекти існування тогочасного суспільства, автори церковної преси засуджували етичні погляди деяких письменників, тим самим активно протидіючи їх впливові на суспільство.

Безсумнівним лідером за кількістю критичних публікацій, присвячених його художнім і філософським творам, у православної періодиці був Л. Толстой; не залишилася поза увагою також творчість М. Арцибашева, Н. Вербицької, Ф. Сологуба. Із цих позицій розглядалася творчість Марка Вовчка і Жорж Санд. На думку релігійних публіцистів, літературними творами письменники та поети намагалися зруйнувати традиційну ментальність, незважаючи на те, що привабливість традицій полягає саме в їх добровільному сприйнятті й засвоєнні на підсвідомому рівні. Жодні емоційно-експресивні почуття, талановито описані в романах чи поемах та віршах, не можуть зруйнувати традиції, не руйнуючи особистості. Саме ця теза домінувала у статтях, присвячених впливу модерністської літератури на суспільство. (Необхідно зазначити, що ця тема є актуальною і сьогодні. Вплив масової культури (в сучасному варіанті – журналів для жінок, так званих жіночих романів, серіалів, ток-шоу, реаліті-шоу, а також іншої продукції для масової аудиторії) є об'єктом для вивчення фахівцями з комунікації [3, с. 12]. Проте майже ніхто не звертається до релігійних постулатів, що віддзеркалились у медіа. Втім, там можна знайти теми, ідеї, проблеми, варті уваги дослідників).

«Жіноче питання» дуже тісно пов'язувалося з проблемою шлюбних розлучень, що на той час хвилювала громадську думку. Звісно церква в цьому питанні

ні стояла на консервативних позиціях, намагаючись зберегти традиційні духовні орієнтири.

Домінантою у статтях, присвячених «жіночому питанню» і ширше – усьому комплексу моральних проблем, стало поняття традиції як однієї з найважливіших соціальних функцій, яку духівництво намагалося зробити у сприйнятті аудиторії привабливою і необхідною для існування як окремої особистості, так і всього суспільства загалом.

Маємо зазначити, що такі самі трактування «жіночого питання», ідеї та домінанти звучали зі шпальт католицької, греко-католицької, протестантської преси кінця XIX – початку XX ст. Отже, в періодиці зазначеного сегмента того періоду обговорювалися проблеми жіночої освіти, праці, роль жінки в родині (жінка та діти, питання розлучення, позашлюбних дітей, «вільного кохання» тощо) [13].

У XX–XXI ст. ці теми виявились актуальними для багатьох християнських медіа, в яких порушуються соціальні проблеми. Дослідниця О. Керц на основі аналізу контенту католицьких ЗМІ виокремила 32 напрями соціальної проблематики. Серед них ті, що стосуються жінок, такі як: сім'я; опозиція абортам; родинні цінності; виховання дітей; відповідальне батьківство; репродуктивні технології; становище жінки в суспільстві; заробітчанство, або трудова еміграція (цю проблему відносимо до жіночих, оскільки їх серед представників трудової еміграції значно більше, ніж чоловіків); проституція; питання контрацепції; роль жінки в родині; шлюб; так зване вільне кохання, розлучення та ін. [14].

Можемо додати ще кілька не менш важливих проблем, порушуваних у релігійних медіа: жінка в добу соціальної кризи; милосердя; психологічні проблеми у шлюбі й родинному житті; жінка і соціальне сирітство; ставлення жінки до людей похилого віку, хворих, бідних; гендерна нерівність у політиці, економіці, культурі; гендероцид; торгівля людьми, переважно жінками та дітьми; переосмислення ролей «чоловік–жінка» під час війни; жінки-військові, волонтерки; еміграція; роль жінки у збереженні традицій; гомосексуалізм; «віртуальне кохання», проблеми самотності; хвороби; самогубство та ін. Багато традиційних проблем для жіночої аудиторії, що висвітлювались у релігійних часописах, переосмислюються згідно з вимогами сучасності.

Під егідою релігійних організацій в Україні виходить кілька ЗМІ, орієнтованих на жіночу аудиторію. Це журнали «Кана» і «Твоя щаслива родина» (УГКЦ), «Самарянка» (УПЦ МП), «Мир єврейської жінчини» (друкований орган Всеукраїнської громадської організації «Українська незалежна рада єврейських жінок»), «Эсфирь» (Церква адвентистів сьомого дня), програма «Женский клуб» на порталі «Іслам для всіх», сайти «Школа для вагітних», «Школа щасливого материнства св. Анни» (УГКЦ) та ін. Висвітленню жіночих проблем присвячені численні публікації у «Католицькому віснику» та інтернет-порталі «CREDO». Також проблеми жіночої аудиторії висвітлюються у багатьох інших релігійних ЗМІ, що так чітко зазначають аудиторну спрямованість.

Ми не диференціюватимемо зазначені медіа за конфесійними ознаками й не наголошуватимемо на різних тлумаченнях обряду, етико-філософських і теологічних особливостях тощо, оскільки в цій статті акцентується тематичний аспект. Варто зазначити, що проблеми, порушені в названих медіа, є типовими для всіх релігійних ЗМІ, та концепція їх висвітлення ідентична.

На шпальтах журналу «Кана» так зване жіноче питання обговорюється в контексті проблем сучасної України. «Класична» для жіночих медіа проблема «чоловік–жінка» висвітлюється у публікаціях, що мають красномовні назви, з яких уже зрозуміла концепція статті: «Займатись сексом легко, любити – важко!» (травень, 2016), «Подружня сварка під мікроскопом» (листопад, 2012), «Ремонт домівки і стосунків» (червень, 2014), «Тягарі за давнених подружніх образ» (вересень, 2013),

«Проблеми подружжя – хто допоможе?» (лютий, 2013), «Що робить з чоловіка чоловіка» (червень, 2015), «Любомир Гузар: Не треба робити з жінок чоловіків» та ін. Цікаво, оригінально і психологічно обґрунтовано висвітлюються теми стосунків із дітьми: «Не живіть заради дітей!» (грудень, 2015), «Перерізати пуповину!» (грудень, 2015), «Про якісне спілкування батьків із дітьми» (березень, 2013), «Як не виховати ледаря!» (травень, 2016), «Не замінюй себе подарунком» (грудень, 2012) та багато інших публікацій.

На таких самих ідейно-тематичному й глибоко-психологічному рівнях висвітлюються жіночі проблеми в часопису «CREDO», наводимо приклади заголовків: «Про випробування в любові» (вересень, 2009), «Ти повернешся!» (тема кохання і війни на Донбасі; червень, 2015), «Проблеми католицько-православних шлюбів» (травень, 2015), «Бог і тіло: золото, ладан, миро» (січень, 2015), «Екзорцист: демон атакує сім'ю» (травень, 2016) тощо.

Подібні теми порушуються в журналі «Самарянка». Проблеми шлюбу і шлюбних розлучень присвячені статті «Жінка і час» (лютий, 2009), «Що я зробила не так» (лютий, 2009), «Жінка в добу змін: православний погляд» (січень, 2010), «Складність бути єдиною плоттю» (січень, 2009), «Спокусити чи полюбити» (січень, 2009) та ін. Тема виховання дітей розкривається у більшості греко-католицьких видань за вектором, заданим Блаженнішим Любомиром Гузаром, який опублікував кілька статей у часописі «Кана». Назви публікацій є концептуально важливими для висвітлення цієї теми: «Дитина має відчувати, що її люблять, але батьківська любов повинна бути... мудрою» (травень, 2016), «Сьогоднішня дівчора повинна бути основою нашої надії на справді краще майбутнє» (квітень, 2016) та ін. Ця сама тема має варіації на сторінках «Самарянки»: «Батьки, які не читають дітям хороші книжки, засудять себе самі» (травень, 2010), «Від життя не захистиш» (січень, 2010), «Моббінг: вилет у дію» (вересень, 2013), «Хвалити чи не хвалити? Ось у чому питання» (грудень, 2012), «Мультфільм – небезпечна зона» (лютий, 2009) тощо. У релігійних виданнях часто порушуються проблеми відмови від материнства й усиновлення, наприклад: «Уходить жінка від щастя» (січень, 2009), «Півгодини щастя для маленької Жени» (січень, 2009) у журналі «Самарянка», також публікація «Приїхали до Риму, щоб відсвяткувати усиновлення» на шпальтах «CREDO» (2016. – 31 трав.).

У переліку тем, які приніс час до релігійних медіа, є ще один драматичний аспект, маємо на увазі проблеми еміграції й змушеного переселення. Жінка психологічно важко переживає всі пов'язані з цим проблеми, оскільки домівка, оселя є для неї середовищем щастя і родинного затишку. Тому й релігійні видання все частіше звертаються до цієї теми. Варто лише назвати заголовки статей, що з'явилися на шпальтах часопису «CREDO»: «Чому я поїхала з Криму» (лютий, 2015), «Сучасна українська еміграція специфічна – вона «жіноча» (березень, 2012),

«Еміграція: погляд батька і сина» (квітень, 2010) та ін. Ця тема досить поширена у журналах «Свет еврейской женщины», у програмі «Женский клуб» на порталі «Іслам для всіх» та ін. Модифікації її наявні у журналі «Самарянка», проте в цьому виданні вони подаються в історичному аспекті – про еміграцію аристократів, дворян, творчої та наукової інтелігенції Росії після подій 1917–1918 рр.

Висновки та перспективи. Проведене дослідження дозволяє дійти висновку про те, що в релігійних медіа всебічно висвітлюються проблеми жінок на психологічному, морально-етичному і філософському рівнях. У межах статті, не маючи можливості розкрити всі тематичні напрямки, що висвітлюються в релігійних медіа, ми лише окреслили напрями подальшого вивчення «жіночого питання» в зазначеному сегменті. Ця тема вимагає ретельного і докладного дослідження, оскільки має, вважаємо, безсумнівне суспільно важливе значення.

Штучне формування жіночих образів-ярликів на кшталт «Берегиня», «Мати», «Барбі», «Ділова леді», «Бізнес-вумен», «Коханка» та ін., які наполе-

гливо пропонує масова культура жіночій аудиторії, на нашу думку, не відповідає сучасному стану жінки в суспільстві, родині, на робочому місці тощо. Ці образи здебільшого поверхневі, однопланові, примітивні. Релігійні ЗМІ намагаються привернути увагу жінок до базових проблем життя, акцентуючи жіноче світосприймання й особливості духовного і матеріального життя жінок. Різнобічне й глибоке висвітлення різних тем, просування загальнолюдських і філософсько-етичних ідей, вміння задовольняти велику палітру інтересів аудиторії, що наявні в релігійних медіа, можуть бути в нагоді суспільним ЗМІ, які орієнтовані на жіночу аудиторію.

Не можна виключати й той момент, що професійність журналістів, які працюють у суспільно-масових виданнях, їх оперативність, стильова вправність і легкість у комунікації, володіння різножанровістю, уміння зацікавити аудиторію і відповідати її потребам, відсутність моралізаторства й повчального тону стануть своєрідною фактовою «школою журналістики» для багатьох авторів, які виступають у релігійних медіа.

Засоби масової інформації для жіночої аудиторії потребують удосконалення. Його шляхи вбачаємо у взаємозбагаченні релігійних і «світських» медіа, у вивченні набутоків цих двох сегментів ЗМІ і застосуванні їх у роботі журналістів.

Варто звернути увагу на ще один аспект, а саме: більшість журналів для жіночої аудиторії (як суспільних, так і релігійних) виходять російською мовою. Редакційні колективи пояснюють цей факт тим, що то мова переважної кількості їхньої аудиторії. Втім, функції журналістики не обмежуються відповідністю інтересам аудиторії, а включають виховну, ідеологічну, суспільно-політичну функції, а також своєрідну функцію відповідальності за слово, споживача інформаційного продукту, суспільство, державу.

1. *Мак-Квейл Д.* Теорія масової комунікації // Деніс Мак-Квейл ; [пер. з англ. О. Вольна, Г. Сташків]. – Львів : Літопис, 2010. – 538 с.
2. *Різун В.* Теорія масової комунікації: підруч. для студ. / В. В. Різун. – К. : Просвіта, 2008. – 260 с.
3. *Харрис Р.* Психология массовых коммуникаций / Ричард Харрис. – СПб : Прайм-Еврознак, 2002. – 448 с.
4. *Горошко Е.* Информационно-коммуникативное общество и гендер / Е. И. Горошко. – Харьков, 2009.
5. *Маслова Ю.* Моделі гендерної ідентичності жінки на сторінках друкованих ЗМІ [Електронний ресурс] / Ю. П. Маслова // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. – Кам'янець-Подільський, 2009. – Вип. 20. – С. 400–403. – Режим доступу: <http://naub.ua.edu.ua/2010/modeli-hendernoji-identychnosti-zhinky-na-storinkah-drukovanyh-zmi/>. – Дата доступу: 5.04.2016.
6. *Сидоренко Н.* Жіноча доля на тлі доби: літопис жіночого руху у світлі українських видань / Валентина Передирій, Наталя Сидоренко, Тамара Старченко. – К., 1998. – 120 с.
7. *Сушкова О.* Періодичні видання для жінок в Україні: динаміка розвитку та концептуальні особливості : навч. посіб. / О. М. Сушкова. – Суми : Вид-во СумДУ, 2009. – 144 с.
8. *Чорнодон М.* Гендерна концептосфера сучасної періодики для жінок і чоловіків в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня. канд. наук із соц. комунік. : спец. 27.00.04 «Теорія та історія журналістики» / М. І. Чорнодон. – К., 2016. – 18 с.
9. *Teso-Craviotto del M.* Words that matter : Lexical choice and gender ideologies in women's magazines / M. del-Teso-Craviotto // Journal of Pragmatics. – 2006. – V. 38. – Iss. 11. – P. 2003–2021.
10. *Tincknell E.* Mediating the Family: Gender, Culture and Representation / Tincknell E. – London : Hodder Arnold, 2005. – 186 p.
11. *Подолання сексизму та негативних гендерних стереотипів у медіа* : [дискусія, спікери: Ольга Герасим'юк, Лариса Денисенко, Юрій Макаров. Модератор Ірина Славінська м. Київ, 27.04.2016] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=40FF00nTfY>. – Дата доступу: 30.04.2016.

12. *Почепцов Г.* Телесериалы как медиакommunikации [Электронный ресурс] / Георгий Почепцов // Media Sapiens. – Режим доступа: <http://www.stopfake.org/georgij-potseptsov-o-teleserialah-kak-mediakommunikatsiyah/>. – Дата доступа: 15.03.2016.

13. *Бойко А.* Преса православної церкви в Україні 1900–1917 рр.: Культура. Суспільство. Мораль : моногр. – Дніпропетровськ : Вид-во Дніпропетр. ун-ту, 2002. – 214 с.

14. *Керц О.* Римо-католицькі мас-медіа незалежної України: контент та аудиторія : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня. канд. наук із соц. комунік. : спец. 27.00.04 «Теорія та історія журналістики» / Ольга Керц. – К., 2014. – 18 с.

UDC 007 : 304 : 070

«Women’s issue» in the context of religious media in Ukraine

Boiko Alla, D.Sc. (Philology), Professor,

Taras Shevchenko National University of Kyiv, The Institute of Journalism, 36/1, Melnykova St., Kyiv, 04119, Ukraine, e-mail: boyko_alla@ukr.net.

In this article the ideological and thematic palette of religious media for the female audience in Ukraine are considered. Special themes, ideas, conceptual features of the publications are analyzed. A retrospective analysis of this topic in the Orthodox newspapers and magazines in the XIX and early XX centuries was made, focusing on the issues of mutual relations in the marriage, child-rearing, as well as on a number of challenges in the XXI century in the world and in the Ukrainian society in particularly.

Key words: female audience, women’s issues in Ukraine, mass media, religious media, marriage, parenting.

«Женский вопрос» в контексте религиозных медиа Украины

Бойко Алла

Анализируется идейно-тематическая палитра религиозных медиа, предназначенных для женской аудитории в Украине. Рассматриваются темы, идеи, концептуальные особенности публикаций. Подан ретроспективный анализ «женского вопроса» в православных газетах и журналах XIX – начала XX вв. Акцентируется внимание на вопросах взаимоотношений в браке, воспитании детей, а также на ряде проблем, возникших в начале XXI в. в мире и в украинском обществе в частности.

Ключевые слова: женская аудитория, проблемы женщин в Украине, средства массовой информации, религиозные медиа, брак, воспитание детей.

1. *McQuail D.* Mass communication theory // Denis McQuail [transl. from English by O. Vozna, H. Stashkiv]. – Lviv : Litopys, 2010. – 538 p.

2. *Rizun V.* Mass communication theory: textbook for students / V. Rizun. – Kyiv: Prosvita, 2008. – 260 p.

3. *Harris R.* Psychology of Mass Communication / Rachard Haris. – Saint Petersburg: Prime-Yevroznak, 2002. – 448 p.

4. *Goroshko Ye.* Informational and communicative society and gender / Ye. Goroshko. – Charkiv, 2009.

5. *Maslova Yu.* Models of gender identification of woman on the pages of printed media [Electronic resource]. – Reference: <http://naub.oa.edu.ua/2010/modeli-hendernoji-identychnosti-zhinky-na-storinkah-drukovanyh-zmi/>. – Accessed: 5.04.2016.

6. *Sydorenko N.* Woman’s destiny at the turn of the centuries: a chronicle of a woman movement on the pages of Ukrainian media / Valentyna Peredyryj, Natalya Sydorenko, Tamara Starchenko. – Kyiv, 1998.

7. *Sushkova O.* Periodicals for women in Ukraine: dynamics of development and conceptual features: text book / O. M. Sushkova. – Sumy : Publishing House of the Sumy State University, 2009. – 144 p.

8. *Chornodon M.* Gender sphere of concepts in Ukrainian print periodicals for women and men in Ukraine : thesis for Candidate degree in Social Communications on specialty: 27.00.04 / Chornodon Myroslava Ivanivna ; Taras Shevchenko National University of Kyiv, Institute of Journalism. – Kyiv, 2016. – 21 p.

9. *Teso-Craviotto del M.* Words that matter : Lexical choice and gender ideologies in women’s magazines / M. del-Teso-Craviotto // Journal of Pragmatics. – 2006. – V. 38. – Iss. 11. – P. 2003–2021.

10. *Tincknell E.* Mediating the Family: Gender, Culture and Representation / Tincknell E. – London : Hodder Arnold, 2005. – 186 p.

11. *Overcoming of sexism* and negative gender stereotypes in media : [discussion, speakers: Olga Herasymiuk, Larysa Denysenko, Yuriy Makarov. Iryna Slavinska as moderator. Kyiv, 27.04.2016] [Electronic resource]. – Reference : <https://www.youtube.com/watch?v=40FF000nTfY>. – Accessed: 30.04.2016.

12. *Georgij Potchepsov*: TV serials as media communications [Electronic resource]. – Reference : <http://www.stopfake.org/georgij-potchepsov-o-teleserialah-kak-mediakommunikatsiyah/>. – Accessed: 15.03.2016.

13. *Boiko A.* Periodicals of the Orthodox Church in Ukraine, 1900–1917: Culture. Society. Moral : monograph. / Alla Boiko. – Dnipropetrovsk : Publishing House of Dnipropetrovsk University, 2002. – 214 p.

14. *Kerts O.* Catholic media in Independent Ukraine: Content and Audience : thesis for Candidate degree in Social Communications on specialty: 27.00.04 / Kerts Olga ; Taras Shevchenko National University of Kyiv. – Kyiv, 2014. – 18 p.

Стаття надійшла до редакції 08.05.2016